

Anastasije Kučerové

Postavení a perspektivy integrace ukrajinské menšiny v České republice

Téma ukrajinské menšiny v ČR je závažným, známým a často studovaným fenoménem. Snad právě proto vyvolává diplomová práce psaná na toto téma mnohé naděje a také mnohá zklamání. Práce rozhodně není v této oblasti „prvním krokem“, jak se praví v závěru (s. 61), protože se snaží shrnout výsledky již existujícího bádání. Tematika je dosti obsáhlá a práce s takto formulovaným názvem by se stěží vešla do objemu dizertace. Bylo proto šťastným nápadem, věnovat se podrobněji jednomu aspektu široké problematiky, konkrétně odrazu ukrajinské menšiny v legislativě ČR a postoji politických stran. Paradoxně právě tato část práce nakonec zůstala Popelkou, ztracenou mezi dalšími třemi stejně rozsáhlými a velmi obecnými oddíly. Úvodní část nazvaná *Problém migrace* se věnuje teoretickému vymezení pojmu a dějinám ukrajinské migrace v Českých zemích, kapitola *Kulturní rozdíly* se snaží porovnat české a ukrajinské etnikum a vymezit jeho vzájemné vztahy, následuje zmíněná kapitola *Role emigrace v České politice* a práci završuje kapitola *Vlastní výzkum*.

Úvodní pasáž navozuje dojem metodologického úvodu, definice v ní uvedené jsou však velmi školního rázu a založené na jedné jediné knize (kapitola 1.1 a úvod 1.2). Sporé využití literatury je příznačné i pro další pasáže, často celé strany textu nemají žádné podepření či odkazují na pouhý jeden pramen (příklad za všechny – celá kapitola 1.3). Ten (jedná se o monografii B. Zilynského) nejspíše nezmiňuje pojem „Ruská akce“ (s. 17), v rámci níž byla uskutečněna i pomoc ukrajinským emigrantům, a proto jej nezná ani autorka práce. V práci se objevuje i pojmová rozkolísanost, v témže odstavci je „klient“ (klíčová realie ukrajinské ekonomické emigrace!) definován nejprve jako „prostředník“ a poté jako „zaměstnavatel“ (s. 21). Dojem čtenáře se nezlepšuje ani v další kapitole *Kulturní rozdíly*, v níž je vědecký přístup zastoupen jednou tabulkou staženou z internetu a odkazem na dvě tři studie a celý zbytek kapitoly je psán spekulativně bez opory v sekundární literatuře. Celá škála reálií běžného života ukrajinské emigrace tak je popsána deklarativně bez jakýchkoli příkladů, důkazů a odkazů. S názory autorky sice souhlasím, avšak pouhé konstatování faktů či např. obviňování českých médií ze zaujatosti je nejenže nepřipustné, ale i nebezpečné – mohlo vy vést i k trestnímu stíhání. Práce v této kapitole opouští dosud alespoň tenkou rovinu diskursivního věcného materiálu a mění se na sdělování osobních názorů autorky, dojmů či dokonce klišé. Propadá se do paušálních soudů o národech a jejich příslušnících; Ukrajinci mají „nesrovnatelně bohatší náboženský život než u Čechů. Slaví skoro (?) všechny křesťanské svátky, postí se (sic!), navštěvují kostely“ (s. 31), „výrazným národním rysem je ukrajinská pohostinnost, upřímnost a otevřenost“ (s. 32). Rezignuje se na snahu vytvořit celistvý obraz, do zorného pole autorky se dostane jen to, se tam náhodou ocitne (nahodilý výčet akcí na s. 30 apod.). Rozpadají se dosavadní chabé pokusy o terminologii (např. rozdělení ukr. emigrace na „starou“ a „novou“). Bádání není vedeno analyticky, lineárně, diskursivně, nýbrž v jakýchsi asociativních kruzích – vzniká dojem, že některé pasáže se vracejí.

Sociologické průzkumy jsou módním fenoménem a v některých pracích mají navodit dojem vědeckého přístupu. Nemyslím, že by amatérsky udělaný průzkum mezi 15 Ukrajinci a 15 Čechy bez deklarovaných cílů a metodologie, za absence exaktních vyhodnocovacích

metod měl jakoukoli vypovídající hodnotu. Je však jistě vhodnou výplní prázdného místa (tabulky reflektující odpovědi 15 lidí na velmi triviální otázky vyplňují plné dvě stránky – s. 53 – 55). Provedenou práci se zdráhám nazvat výzkumem.

Práce postrádá širší okruh dostupné literatury. Zcela schází teoretická literatura věnovaná tématům a oborům, s nimiž autorka operuje, jako je etnokulturní psychologie, heterostereotypy, spiritualita apod. Zdá se, že autorka ani neví, že takové oblasti bádání existují a omezuje se jen na několik obecných studií o (e)migraci jako takové. Neúplná je i literatura o ukrajinské emigraci v ČR – postrádám např. práci Sládek-Pavlíková *Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR*, stejně jako širě zastoupené práce ukrajinské provenience. Vše je bohatě nahrazováno často dosti pochybnými internetovými zdroji.

Práce je na slušné jazykové úrovni. Občasné vypadnutí z českých obrátů („*migranti se pohybují směrem od chudého jihu do bohatého severu*“), hovorové výrazy („*Velké minus shledávám*“, „*mizerné pracovní podmínky*“, „*Asiati*“, „*razie*“, „*Ukrajinci se moc nepřizpůsobují*“ atd.), místy komické frazérství („*starší, uvědomělá generace, která se snaží o zachování kulturního dědictví*“; „*i na východní Ukrajině se najdou národně uvědomělí Ukrajinci*“, s. 30; „*EU si je vědoma problémů a konfliktů ... a proto se je snaží efektivně řešit*“, s. 15) je vyváženo praktickou absencí gramatických chyb.

Závěrem: Práce se nevěnuje žádnému konkrétnímu tématu, má nedostatečnou podporu v sekundární literatuře, sděluje dojmy a nikoli fakta. Nepracuje vědeckou metodou, nezná současné přístupy ke studované problematice. Skutečnosti v ní obsažené však nejsou sporné, práce je věcně správná, autorka základní znalost problematiky prokázala. V uspokojivém stavu je kultura citací, stejně jako gramatická stránka textu. Z těchto důvodů je možné práci hodnotit jako dobrou.

V Praze, dne 21. ledna 2010

Mgr. Hanuš Nykl, Ph.D.

